

STRATEŠKI PLAN 2018. – 2022.

Rijeka, 2017.

Sadržaj

1. Uvod
2. Analiza okruženja
3. Djelovanje Udruge
  - 3.1. Misija, vizija i vrijednosti
  - 3.2. Pregled dosadašnjeg djelovanja i postignuća
4. Strateški ciljevi 2018.-2022.

1. UVOD

Udruga slijepih Primorsko – goranske županije / u nastavku teksta: Udruga / neprofitna je, nestranačka regionalna organizacija civilnog društva i oblik dobrovoljnog udruživanja slijepih građana s područja Primorsko goranske županije i u nju uključenih 35 jedinica lokalne samouprave - gradova i općina: Bakra, Baške, Cresa, Crikvenice, Čabara, Čavla, Delnica, Dobrinja, Dražica, Fužina, Kastva, Klane, Kostrene, Kraljevice, Krka, Lokvi, Lopara, Lovrana, Malog Lošinja, Malinske, Matulja, Moravica, Mošćeničke Drage, Novog Vinodolskog, Omišlja, Općine Vinodolske, Punta, Raba, Ravne Gore, Rijeke, Skrada, Viškova, Vrbnika, Vrbovskog i Mrkoplja. Osnovana je 1949. godine kao okvir zajedništva, uzajamnosti i solidarnosti slijepih osoba, radi zaštite i promicanja zajedničkih interesa, zadovoljavanja potreba članova i podizanja kvalitete života slijepih osoba s područja Primorsko-goranske županije, u svoj njegovoj cjelokupnosti te poticanja njihove društvene integracije. Udruga djeluje za slijepe, ali i potiče djelovanje slijepih osoba u društvu. Osim zastupanja specifičnih interesa osoba s invaliditetom, Udruga doprinosi i razvoju civilnog sektora i povećavanju njegovog utjecaja na socijalne politike.

Prema klasifikaciji djelatnosti udruga (NN 4/15), Udruga primarno djeluje u području socijalne djelatnosti: pružanja pomoći i podrške osobama s invaliditetom, pružanja izvaninstitucionalnih socijalnih usluga osobama s invaliditetom, pružanja humanitarne pomoći kroz poboljšanje kvalitete života i zdravlja socijalno isključenih, području ljudskih prava: zaštiti prava osoba s invaliditetom, području odgoja i obrazovanja: izvaninstitucionalnog odgoja i obrazovanja te cjeloživotnog učenja i obrazovanja odraslih, a svojim djelovanjem doprinosi i razvoju volonterstva i socijalnog poduzetništva.

Udruga je organizirana prema potrebama i interesima članstva, a u skladu sa Zakonom o udrugama, Zakonom o volonterstvu, Zakonom o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru i Statutom Udruge. Svoje djelovanje temelji na demokratskom odlučivanju i javnom djelovanju. Sjedište Udruge je u Rijeci, Pavlinski trg br. 4.

Organizacijska struktura Udruge određena je Statutom. Tijela Udruge su: Skupština, Izvršni odbor, Predsjednik, Dopredsjednik, Tajnik i Nadzorni odbor. Mandat svih tijela i zastupnika Udruge je četiri godine, a postojeći izabrani predstavnici Udruge su u mandatu od 2014. do 2018. godine. Udruga ima i dva povjerenstva: Etičko povjerenstvo i Povjerenstvo za prijem članova u Udrugu te Stručnu službu.

Za ostvarivanje ciljeva Udruga koristi unutrašnje i vanjske, materijalne i ljudske resurse: poslovni i stambeni prostor ukupne veličine 245,19 m² na adresi sjedišta Udruge, prihod od članarina, prihod od gospodarske djelatnosti, prihod od donacija, a u provedbi aktivnosti oslanja se na brojno članstvo /u 2016. godini udruga broji 512 članova i druga je po veličini regionalna udruga slijepih u Hrvatskoj/, dva zaposlenika, sektorska i međusektorska, formalna i neformalna, partnerstva te zagovaračke mreže i koalicije.

Rad Udruge je javan i transparentan. Javnost rada osigurava se informativnim materijalima, objavama putem sredstava javnog i internog priopćavanja, putem elektroničke pošte i mrežnih stranica Udruge, objavljivanjem materijala u crnom tisku i u zvučnoj tehnici, a ovisno o potrebi, i na Brailleovom pismu. Transparentnost

se osigurava postojanjem internog sustava kontrole i osiguravanjem dostupnosti informacija.

Udruga se udružuje u nacionalnu krovnu organizaciju: Hrvatski savez slijepih / u nastavku: Savez/. Udruga je samostalna i ravnopravna u pravima i obavezama u sklopu Saveza. Strateški plan djelovanja krovnog nacionalnog saveza udruga slijepih - Hrvatskog saveza slijepih, za period od 2016. do 2020., oblikuje strateške ciljeve na šest ključnih područja: na području prevencije i uklanjanja svih oblika diskriminacije prema slijepim osobama, na području uređenja zakonodavstva RH u kojem se definiraju oblici skrbi za osobe s invaliditetom, na području obrazovanja slijepih učenika i studenata, na području zapošljavanja slijepih na tržištu rada, na području razvoja kapaciteta Saveza i njegovih temeljnih udruga te na području javnog utjecaja Saveza i temeljnih udruga u okviru pokreta osoba s invaliditetom i civilnog društva općenito. Kao ravnopravna i aktivna članica Saveza, Udruga slijepih Primorsko-goranske županije sudjeluje u kreiranju i provedbi strateških ciljeva Saveza, uključujući ih, ali i oblikujući, u Strateškom planu, i svoje vlastite.

Udruga stremi postizanju kvalitete na svim razinama organizacijskog djelovanja i poslovanja, a u godini 2016. donijela je stratešku odluku o započinjanju procesa uvođenja Sustava upravljanja kvalitetom za organizacije civilnog društva OK 2015 koji se pojavio na hrvatskom tržištu u toj godini kao rezultat rada udruge Smart i uz financijsku podršku Nacionalne za razvoj civilnog društva.

Dugoročni planovi važni su alati vođenja razvoja organizacije i definiranju njezine budućnosti. Strateški plan Udruge ima za cilj odrediti jasne smjernice programskog i organizacijskog razvoja u narednom petogodišnjem razdoblju, u skladu s potrebama i potencijalima članstva i organizacije i uzimajući u obzir politička, ekonomska, socijalna, tehnološka, pravna i okolišna kretanja, na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini. Strateški plan rezultat je analiza i planiranja provedenih od strane izabраних predstavnika Udruge. Pri izradi Strateškog plana koristile su se kombinirane metode: SWOT, PESTLE, analize resursa, analize strateških dokumenata višeg reda (relevantnih EU i nacionalnih strateških dokumenata te strateškog plana djelovanja krovne nacionalne organizacije, Hrvatskog saveza slijepih za period 2016. do 2020.godine), jednako kao i analiza ostvarenja postavljenih ciljeva strateškog plana Udruge prethodnog razdoblja.

Strateški plan odnosi se na razdoblje 2018. – 2022. godina, a usvojen je na sjednici Skupštine Udruge slijepih Primorsko – goranske županije 20. Listopada 2017. godine.

2. ANALIZA OKRUŽENJA

Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, objavljenih u *Izvješću o osobama s invaliditetom* u travnju 2016. godine, u Republici Hrvatskoj je na dan 14.03.2016. živjelo 511.094 osoba s invaliditetom, što je činilo 11,9 % ukupnog stanovništva. Od toga 17.356 osoba s oštećenjem vida.

Primorsko-goranska županija sastoji se od 14 gradova, 22 općine i 536 naselja u sastavu gradova i općina u kojima živi, prema citiranom *Izvješću*, 23.947 osoba s invaliditetom. Među njima 998 osoba s oštećenjem vida.

Republika Hrvatska, od 2013. godine kao punopravna članica Europske Unije, kreira politiku prema osobama s invaliditetom na nacionalnom nivou, poštujući i primjenjujući međunarodne i EU standarde kao okvir za daljnji razvoj prava osoba s invaliditetom, a kroz donošenje nacionalnih strategija i zakonskih propisa. *Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom* predstavlja provedbeni dokument *Konvencije o pravima osoba s invaliditetom*, a u tijeku je proces njezinog donošenja za petogodišnje razdoblje od 2016.-2020. godine. Novim *Zakonom o socijalnoj skrbi* (2013.) stvoreni su temelji za transformaciju ustanova i deinstitutionalizaciju, učinkovitiju kontrolu kvalitete pruženih usluga, brži razvoj mreže različitih usluga u zajednici u suradnji s ostalim dionicima, a novim *Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom* (2013.) uveden je jedinstveni okvir za provođenje profesionalne rehabilitacije na sustavan način i po modelu kojim se osiguravaju ujednačeni standardi, mjerila i metodologija provođenja profesionalne rehabilitacije u RH te su uvedene kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom za sve poslodavce.

U 2016. godini obilježena je 10. godišnjica donošenja UN-ove *Konvencije o pravima osoba s invaliditetom*, potpisnice koje su i Europska unija i Hrvatska. Pristupačnost je preduvjet uključivanja osoba s invaliditetom u život zajednice na ravnopravnoj osnovi, a podrazumijeva pristupačnost fizičke infrastrukture, informacijsko-komunikacijske infrastrukture te pristupačnost sadržaja i usluga otvorenih i namijenjenih javnosti. Članak 9. Konvencije odnosi se na pravno obvezujuće minimalne uvjete za pristupačnost koje zemlje potpisnice moraju ispuniti:

„Države stranke ove Konvencije poduzet će odgovarajuće mjere osiguravanja pristupačnosti osobama s invaliditetom izgradnjom okruženja, prijevozom, informacijama i komunikacijama, uključujući informacijske i komunikacijske tehnologije i sustave, kao i drugim uslugama i prostorima otvorenim i namijenjenim javnosti, kako u urbanim, tako i u ruralnim područjima, na ravnopravnoj osnovi, kako bi osobama s invaliditetom osigurale život neovisan o tuđoj pomoći i potpuno sudjelovanje u svim područjima života. Ove će se mjere, koje će uključivati identifikaciju i uklanjanje prepreka i barijera pristupačnosti, primjenjivati, među ostalim, na:

- a) građevine, ceste, prijevoz i druge zatvorene i otvorene prostore, uključujući škole, stambene zgrade, zdravstvene ustanove i radna mjesta,
- b) informacije, komunikacije i druge usluge, uključujući elektroničke usluge i službe hitnih intervencija.“

Europska unija poduzima daljnje korake kako bi osigurala implementaciju načela pristupačnosti, a posljednji od njih odnosi se na informacijsko-komunikacijsku

pristupačnost za osobe s invaliditetom: internetske stranice i aplikacije tijela javne uprave, bolnica, sudova i drugih tijela javnog sektora morat će biti pristupačne i dostupne svima, prema *Direktivi o lakšem pristupu internetskim stranicama i mobilnim aplikacijama tijela javnog sektora*, kako je u studenom 2016. godine usuglašeno između Europskog parlamenta i Vijeća EU sve kako bi se osobama s invaliditetom i starijima omogućio lakši pristup podacima i uslugama na internetu. Tijela javnog sektora morat će, prema Direktivi, uspostaviti i redovito ažurirati izjavu o dostupnosti kako bi se osiguralo da njihove internetske stranice i aplikacije budu u skladu s Direktivom, uključujući objašnjenje za one dijelove sadržaja koji nisu dostupni i razloge za to. Korisnicima će se morati omogućiti i pružanje povratnih informacija kako bi mogli prijaviti probleme s poštivanjem propisa i zatražiti informacije ako je neki sadržaj nedostupan. Nakon što Direktiva bude objavljena u Službenom listu EU-a, države članice imat će rok od 21 mjesec da je ugrade u svoja nacionalna zakonodavstva, rok od 12 mjeseci za primjenu pravila na nove internetske stranice, rok od 24 mjeseca na postojeće stranice i rok od 33 mjeseca za primjenu pravila na mobilne aplikacije tijela javnog sektora.

Unatoč prisutnoj zakonskoj regulativi, osobe s invaliditetom nailaze u svom svakodnevnom životu na niz prepreka koje im ograničavaju i/ili onemogućavaju pune participacije u životu društva, a koje su objektivne i subjektivne prirode: nedovoljne informiranost poslodavaca i opće javnosti o njihovim mogućnostima i potencijalima, nedovoljne senzibiliziranost društva u cjelini za potrebe i prava osoba s invaliditetom, nepristupačnosti javne infrastrukture: prometne, arhitektonske, urbanističke i informacijsko-komunikacijske infrastrukture osobama s invaliditetom, nadalje, neusklađenosti programa obrazovanja i/ili nedostatnih programa cjeloživotnog učenja, nedostatnih didaktičkih i drugih pomagala, nedovoljne koordinacija nadležnih stručnih službi i educiranosti stručnjaka o izazovima i potrebama osoba s invaliditetom, nedovoljne razvijenosti tržišta specifičnih socijalnih usluga za osobe s invaliditetom, nedovoljne educiranosti osoba koje je pružaju, nepostojanja standarda.

Oštećenje vida u formi slabovidnosti i sljepoće, u okruženju vizualne civilizacije u kojoj se 80% informacija dobiva osjetilom vida, a 93% komunikacije odvija neverbalnim govorom, predstavlja posebno težak oblik invaliditeta i snažan je generator socijalne isključenosti.

Osiguranje pristupačnosti javne infrastrukture, *provedba Direktive o lakšem pristupu internetskim stranicama i mobilnim aplikacijama tijela javnog sektora*, povećanje djelotvornosti sustava deinstitutionaliziranih socijalnih usluga za slijepe osobe u zajednici, unaprijeđenjem njihovog opsega, dostupnosti i kvalitete, uspostavljanje dijaloga s poslovnom zajednicom oko uključivanja slijepih osoba na tržište rada, uz jačanje kapaciteta lokalnih i regionalnih udruga slijepih te krovnog nacionalnog saveza, uvođenja sustava upravljanja kvalitetom za organizacije civilnog društva i dalje su izazovi koji stoje pred udrugama slijepih te ostaju područja njihova interesa i djelovanja i u sljedećem razdoblju.

Aktivno sudjelovanje u procesu stvaranja javnih politika - od postavljanja dnevnog reda, preko donošenja, implementacije i vrednovanja uz korištenjem instrumenata: istraživanja, savjetovanja, osposobljavanja, obrazovanja, javnih kampanja, uvjeravanja, zagovaranja, osiguravanja pristupa informacijama, jednako tako,

nastavit će se i u sljedećem razdoblju, s posebnim naglaskom na inkluzivni dodatak te iniciranje donošenja i početka primjene Zakona o inkluzivnom dodatku.

Osim navednog, izvori financiranja i održivi modeli samofinanciranja trajni su izazovi udruga slijepih, koje dijele s ostalim organizacijama civilnog društva, a odgovori na iste će se tražiti i u sljedećem razdoblju.

Unutar Europskog socijalnog fonda postoje velika planirana sredstva za poticanje socijalne uključenosti osoba s invaliditetom, ali zbog postojećeg stanja nedostatnog iskustva i kapaciteta za pripremu i provođenje zahtjevnih projekata financiranih iz EU fondova većine udruga slijepih u Hrvatskoj, postoji realna opasnost da ista ne budu u potpunosti iskorištena. Jednako tako, udruge slijepih nisu dovoljno upoznate s nekim drugim mogućnostima i izvorima financiranja projekata i programa poput modela crowdfundinga niti su u dosadašnjem razdoblju koristile isti.

3. DJELOVANJE UDRUGE

3.1. Misija, vizija i vrijednosti djelovanja

Misija

Misija Udruge je da svojim djelovanjem doprinese dokidanju svih oblika diskriminacije i neravnopravnosti slijepih osoba u participaciji i konzumaciji demokratskih, ekonomskih, socijalnih, kulturnih i ljudskih prava te pomogne ostvarivanje pune ravnopravnosti i društvene integracije slijepih osoba. Usmjereni smo djelovanju na ukupnost života slijepih i podizanju njegove kvalitete uključujući proces školovanja i rehabilitacije, mogućnosti zapošljavanja i rada, aktivnosti u korištenju slobodnog vremena te komunikaciju s videćim osobama kako bi se postiglo međusobno uvažavanje i razumijevanje. Dajemo svoj doprinos djelovanju za slijepe, ali i potičemo djelovanje slijepih - ukazujemo na njihove potrebe i ograničenja, jednako kao i na njihove mogućnosti, rezultate i postignuća.

Vizija

Društvo jednakih mogućnosti gdje različitost nije prepreka uspješnosti.

Vrijednosti i principi djelovanja:

Vrijednosti za koje se zalažemo su opće ljudske vrijednosti sa željom da se one primjene i ostvare u odnosu na slijepe:

- poštovanje i ostvarivanje ljudskih prava u potpunosti, posebice prava na rad
- dostojanstvo i individualna autonomija, uključujući slobodu izbora i neovisnost osoba
- pravičnost u odnosima među ljudima
- priznavanje i uvažavanje različitosti
- međusobna tolerancija kroz otvorenu komunikaciju
- jednake mogućnosti za sve

- razmjena pravodobnih informacija i nesputana komunikacija
- demokratsko donošenje odluka i ravnopravna zastupljenost u procesu donošenja i provedbi odluka
- transparentnost rada
- sudjelovanje i uključenost u društvo
- ostvarivanje suradnje i pune odgovornosti svih subjekata u razvoju Udruge i društva u cjelini.

3.2. Pregled dosadašnjeg djelovanja i postignuća

Udruga Primorsko-goranske županije ima dugu tradiciju i pod različitim nazivima - Oblasni odbor Udruženja slijepih Hrvatske /1949. – 1957./, Kotarski odbor udruženja slijepih /1958. – 1963./, Udruženje slijepih Rijeka /1964.- 1976./, Međuopćinsko udruženje slijepih Rijeka/1977. – 1995./ i Udruga slijepih Primorsko – goranske županije /1995. – do danas/ od 1949. godine kontinuirano djeluje i provodi aktivnosti u cilju unapređenja kvalitete življenja slijepih osoba i njihove socijalne integracije. Smislena i organizirana skrb za slijepce na današnjim prostorima Udruge započeta je 07. 03. 1949. godine osnivanjem Oblasnog odbora Udruženja slijepih Hrvatske za Rijeku, a stvaranje Udruge vezano je za osnivanje i djelatnost Hrvatskog saveza slijepih koji je osnovan pod tadašnjim nazivom Udruženje slijepih Hrvatske 1946. godine. Jedan od zadataka Udruženja bilo je stvaranje lokalnih ogranaka Udruženja u većim gradskim središtima, u početku oblasnim, pa s vremenom kotarskim i općinskim odborima kako bi pomoć slijepim osobama bila dostupnija u lokalnoj zajednici. Kod osnutka Udruge slijepih na današnjem području presudnu su ulogu imali intelektualci Dr. Ivo Marochino, učitelj Antonjoli i potpukovnik Lujo Lovrić. Udruga je tijekom svog djelovanja dala izuzetan doprinos njihovoj socijalnoj integraciji i ostvarivanju ljudskih prava, među kojima pravo na obrazovanje i pravo na rad, kao jedna od najvažnijih, a kroz doprinos razvoju sustava obrazovanja, osposobljavanja i stručnog usavršavanja slijepih osoba, podizanju njihove zapošljivosti i njihovu zapošljavanju, njihovom stambenom zbrinjavanju i prevenciji institucionalizacije kroz osiguravanje uvjeta za ostanak slijepih osoba u lokalnoj zajednici, informiranja i senzibilizacije javnosti za potrebe i prava slijepih osoba.

Duh socijalnog poduzetništva u Udruzi se javio rano, a razvijao se i uspješno održavao tijekom godina kroz različite oblike. Preteče su mu, prema zabilježenim svjedočanstvima, životne priče bakarskog vodonoše Ivana Čopa, bibrskog majstora košaraša Ivana Tusa te harmonikaša iz Starigrada kraj Senja, Jose Lukanovića o kojima se detaljnije čitati u knjizi *Različitost nije prepreka uspješnosti* izdanoj povodom 60. godišnjice postojanja udruge i dostupnoj u digitalnom izdanju na web stranici Udruge. Udruga je inicirala i od Hrvatskih željeznica dobila nekoliko osobnih vaga koje su bile postavljene na prometnim punktovima u gradu Rijeci, osnovala je trgovinu "Novi trg", tražila, dobila i uspješno 35 godina vodila zastupstvo Lutrije Hrvatske, a od dijela zarađenih i ušteđenih sredstava izgradila 1961. godine kuću za stanovanje slijepih u centru Rijeke, u kojoj se i danas u jednom njezinom dijelu nalaze prostorije Udruge /77,34m²/, u drugom dijelu stanovi za slijepce osobe - samce /ukupne površine 62,27m²/, a prostor od 105,58 m² u prizemlju se iznajmljuje te se prihod iz najma usmjerava u realizaciju dijela programskih aktivnosti i rad Udruge.

Osiguravanjem stanova za slijepo osobe koje žive same Udruga doprinosi procesu deinstitucionalizacije osoba s invaliditetom. Socijalno poduzetništvo daje određeni stupanj financijske stabilnosti i sigurnosti i umanjuje rizike ovisnosti o nestabilnim vanjskim izvorima financiranja. Vlastito samofinanciranje danas postaje još važnije u svjetlu činjenice da se sufinanciranje ili pred financiranje projekata od strane prijavitelja i/ili partnera, traži gotovo na svim natječajima, a posebice na natječajima EU fondova unutar kojih su projektima osoba s invaliditetom dostupna velika financijska sredstva.

Vezano za školovanje i zapošljavanje, valja istaknuti da su svi uz pomoć Udruge školovani i za rad osposobljeni tijekom vremena i zaposleni, a najbolji rezultati u zapošljavanju slijepih osoba, s preko 90 zaposlenih, bilježe se u osamdesetim godinama prošlog stoljeća. S vremenom se broj zaposlenih smanjuje, s jedne strane zbog sve manjeg priliva mlađih osoba u Udrugu, ali, s druge strane, i zbog otežanih uvjeta zapošljavanja u devedesetim godinama koji su prisutni i danas.

Članovima se pruža pomoć pri ostvarivanju zakonskih prava i povlastica, financiraju i/ili sufinanciraju određene aktivnosti, osigurava nabavka, obuka i tehnička pomoć prilikom upotrebe pomagala. Udruga minimalno jednom godišnje organizira jednodnevni turistički izlet za svoje članove kako bi se posjetile i upoznale turističke destinacije u Hrvatskoj, a unutar prostorija Udruge obilježavaju se svi važni blagdani organiziranjem prigodnih događanja i osiguravanjem prigodnih darova za članove.

Od samih početaka Udruga posvećuje veliku pažnju društvenom, kulturnom, zabavnom i sportskom životu svojih članova. Za rekreativnu i sportsku aktivnost članstva posebno mjesto zauzima Edukativni centar Sansovo u Bakarcu - prostor od 7.000 m², bivše nogometno igralište koje je Udruzi na korištenje dodijelio Grad Kraljevica 2003. godine. Razumijevanjem i financijskom potporom Županije na tom prostoru izgradili smo niz sadržaja prilagođenih rekreaciji slijepih osoba.

Na sportskom planu šahovska aktivnost je najranije zaživjela. Slijepi se također bave rollbalom, skijanjem, atletikom, plivanjem, kuglanjem. Najnoviju sportsku aktivnost koja je postala popularna među članstvom - zvučni pikado, a koja je u Udruzi zaživjela kupovinom opreme 2014. godine, podržavaju sve dobne skupine članstva. Među članovima značajno mjesto zauzima i bavljenje radioamaterizmom, unutar kojeg, posebno su zanimljiva i s velikim potencijalom razvoja i širenja u turističko područje djelovanja, radio-amaterska goniometrijska natjecanja kao jedan oblik orijentacijskog takmičenja u prirodi u kojem se traže skrivene kontrolne točke, u kojoj slijepi radioamater mora u što kraćem vremenu pomoću prijemnika otkriti u prirodi locirane odašiljače, pri čemu je presudna brzina, spretnost i umješnost kretanja slijepo osobe nepoznatim terenom otvorenog prostora a uz to slijepo osobe iskušavaju i treniraju svoj sluh koji je jedno od primarnih osjetila slijepo osobe. Sportska natjecanja i turniri slijepim su osobama prilika za mobilnost, upoznavanje drugih krajeva i ljudi, stvaranje osobnih prijateljstava i organizacijskih partnerstva i imaju važnu ne samo sportsku, već i komunikacijsku i socijalizacijsku funkciju u životu slijepih osoba.

Pored sportskih klubova koji su se tijekom vremena registrirali kao zasebne pravne osobe, u Udruzi aktivno djeluju i sekcije: sekcija žena, sekcija informatičara, sekcija mladeži, a od 2015. godine i čitalački klub u kojem ljubitelji pisane riječi razmjenjuju iskustva o pročitanim knjigama, a članovima kluba organizirana je i edukacija za rad s reproduktorima za čitanje knjiga.

Doprinoseći povećavanju pristupačnosti informacijsko-komunikacijske tehnologije i podizanju digitalnih kompetencija svojih članova, u suradnji s Gradom Rijeka, Gradskim odjelom za tehničku kulturu, organizirana je edukacija s predavačima iz Zajednice tehničke kulture, u dva ciklusa, a u suradnji s tvrtkom Kreativni odjel redizajnirana je web stranica Udruge koja je u potpunosti prilagođena za jednostavan rad sa govornom jedinicom koje koriste slijepi osobe, a oblikom i veličinom slova, kao i kontrastom boja koji može birati svaki korisnik, prilagođena je i visoko slabovidnim osobama i u skladu je s međunarodnim standardima.

Udruga danas ostvaruje niz sektorskih i međusektorskih suradnji i partnerstva, kojima, uz svoju redovnu djelatnošću pružanja savjetodavne podrške članstvu te projekte i programe koje kreira i provodi, doprinosi punoj participaciji slijepih osoba u životu zajednice i podizanju kvalitete njihova života.

Taktilna likovna radionica jedan je od najdugovječnijih programa Udruge pokrenut 2005. godine. Broj polaznika, zbog financijsko-tehničkih kapaciteta, ograničen je, na petnaest polaznika u jednom godišnjem ciklusu. Znajući koliko su specifične potrebe slijepih osoba pri kreativnom likovnom izražavanju, doživljavanju umjetničkog stvaralaštva i umjetničkih djela i da se iste pretežito baziraju na osjetilu opipa, izbor materijala i osmišljavanje sadržaja radionica zahtijevao je ustrajnost, kompetencije u području likovnog podučavanja slijepih koje su se uspješno objedinile u osobi Mirjane Marin, voditeljice radionice. Dugovječnost i uspješnost ove likovne radionice, kroz koju je prošlo više od 150 polaznika, proces njezinog stvaranja te njezini rezultati – nastali radovi omogućavaju slijepim osobama konzumaciju jednog od temeljnih ljudskih prava – prava na stvaralaštvo i umjetnički doživljaj i time doprinose demokratizaciji društva. Radionica je i snažan komunikacijski alat prema široj zajednici. U cilju prezentacije radova polaznika i široj javnosti, održavaju se izložbe u javnim prostorima lokalne zajednice i u prostoru Udruge. Značajna izlaganja radova nastalih na ovoj radionici dogodila su se: krajem 2015.godine u Rijeci na izložbi u Narodnoj čitaonici, organiziranoj u povodu 10-e godišnjice rada radionice; u travnju 2016. godine u galeriji Juraj Šporer u Opatiji izložba „Harmonija i tolerancija“ u povodu svjetskog dana zdravlja u organizaciji Lions kluba Opatija, Muzeja turizma i Crvenog križa iz Opatije; krajem 2016. godine u Tiflološkom muzeju u zagrebu na izložbi „Uoči umjetnost“ organizirane povodom obilježavanja 70. godišnjice Hrvatskog saveza slijepih i Međunarodnog dana bijelog štapa, a na kojoj su izloženi radovi Vladimira Čopa, Josipa Mihelčića i Emila Mandarića. Cilj izložbe bio je upoznavanje šire javnosti s postojećim hrvatskim slijepim i slabovidnim umjetnicima i njihovim literarnim, glazbenim, likovnim i scenskim djelima, pokazivanje mogućnosti i snage njihova umjetničkog izričaja, promoviranje jednakosti i prava slijepih osoba na umjetničko stvaralaštvo ponovno, senzibilizacija javnosti i promicanje tolerancije. U ožujku 2017. godine članovi kreativne radionice svojim radovima su se

predstavili građanima Zagreba na izložbi u Hrvatskoj knjižnici za slijepe.

Program pružanje direktne izvaninstitucionalne socijalne usluge asistencije osobama s invaliditetom - usluga videćeg pratitelja slijepim članovima Udruge koje su nesamostalne u kretanju uspješno je u Udrugu uveden 2013. godine s ciljem poboljšanja kvalitete života slijepih osoba nesamostalnih u kretanju, doprinosi njihovoj socijalnoj integraciji, ostvarivanju njihovih ljudskih prava, poticanje ostanka u lokalnoj zajednici i preveniranje institucionalizacije slijepih osoba, jednako kao i doprinosi obogaćivanju izvaninstitucionalnih socijalnih usluga koje pružaju udruge osoba s invaliditetom u lokalnoj zajednici gdje krajnji korisnici usluga žive i njihovom organizacijskom razvoju. Program financira Ministarstvo socijalne politike i mladih (sada Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku), a uspješno je za dva trogodišnja razdoblja (2013. -2016. i 2016.-2018.) prijavljen na natječaj Ministarstva. Program Videći pratitelj za Udrugu i za slijepe značajan iz više razloga: direktna usluga asistencije videćeg pratitelja u cilju sigurnog kretanja u uvjetima neprimjerenosti javne infrastrukture potrebama slijepih osoba omogućena je članovima Udruge nesamostalnim u kretanju čime se povećala njihova socijalna uključenost, omogućilo im se zadovoljavanje temeljnih životnih potreba i ostvarivanje ljudskih prava, što sve doprinosi demokratizaciji društva; provođenjem ovog programa ojačali su ljudski potencijali Udruge i proširila se vrsta usluga koje pruža svojim članovima te se jednim i drugim doprinijelo jačanju cjelokupnih kapaciteta Udruge i razvoju civilnog društva; program je doprinio povećanju zapošljavanja na području Primorsko-goranske županije. Korisnici ističu zadovoljstvo opsegom i kvalitetom pružene usluge te važnost sigurnog kretanja gradom u pratnji videćeg pratitelja kao činjenicu koja ih oslobađa napetosti i stresa. Upravo iz tih razloga, Hrvatski savez slijepih daljnje razvijanje instituta videćeg pratitelja naveo kao jedan od svojih strateških ciljeva na području prevencije i uklanjanja svih oblika diskriminacije prema slijepim osobama.

Nacionalna sektorska suradnja ostvaruje se već niz godina s udrugama slijepih iz Pule, Siska, Gospića, Zagreba, Čakovca, Nove Gradiške, Koprivnice, Osijeka, Karlovca a predstavnici upravljačkih tijela Udruge aktivno sudjelovanju u radu krovne organizacije Hrvatski savez slijepih. Međusektorska se ostvaruju s organizacijama javnog i privatnog prava. S tvrtkom Rijeka promet i Tactilis, primjerice, radi se na povećavanju pristupačnosti javne infrastrukture za slijepe osobe i uspješno se rješavaju pitanja zvučnih semafora i problem parkiranja na označenim mjestima tzv. znaku pristupačnosti, često zauzetih zbog zlouporaba. Tvrtka Tactilis u nekoliko navrata je prostorijama Udruge izlagala makete središta grada Rijeke i taktilne ploče koje će biti postavljene u jedinicama lokalne uprave i samouprave i u javnim ustanovama s ciljem da slijepi steknu predodžbu kako taktilne ploče izgledaju te da se lakše mogu snalaziti pomoću taktilnih ploča koje će biti postavljene kao orijentir da slijepe osobe mogu samostalno obavljati neke poslove bez tuđe pomoći u javnim ustanovama. Uz ulazna vrata na petom katu Tower centra Rijeka postavljen je Tactilis - prvi od dva orijentacijska plana za kretanje slijepih osoba. Premda je obveza postavljanja takvih orijentacijskih planova u trgovačkim centrima i svim zatvorenim javnim prostorima propisana Pravilnikom o osiguranju pristupačnosti građevinama još 2005. godine s ciljem povećanjem pristupačnosti ovih površina, ovo je prvi takav plan u nekom od šoping centara u Hrvatskoj u pripremi kojeg je Udruga sudjelovala.

Orijentacijski plan je velika pomoć slijepima pri samostalnom kretanju kroz prostor koji opisuje, a osim povećanja mobilnosti omogućuje i bolju percepciju veličine, oblika i sadržaja prostora za što su slijepi osobe uskraćene. Plan Tactilis rezultat je višegodišnje intenzivne suradnje Hrvatskog saveza slijepih i Udruge slijepih PGŽ s riječkom tvrtkom Noven - razvoj proizvoda, a svi elementi orijentacijskog plana, kao što su veličina mape, mjerilo, simboli, tekstone i legenda izrađeni prema uputama i potrebama slijepih osoba. zbog čega je Tactilis izuzetno funkcionalan.

U suradnji s Hrvatskim narodnim kazalištem Ivana pl. Zajca u Rijeci omogućeno je određenom broju članova Udruge koji su za to pokazali interes da idu na veći broj predstava tijekom godine. Također su prisustvovali na događanjima u Hrvatskom kulturnom domu na Sušaku i Centrom tehničke kulture Rijeka.

Ostvarena je suradnja s Učilištem u Lovranu – Wellness Akademijom koja je omogućila besplatnu edukaciju za zvanje fizioterapeuta jednom nezaposlenom članu Udruge. Od ostalih uspostavljenih suradnji valja istaknuti suradnju Sveučilištem u Rijeci, s Ekonomskom školom Mijo Mirković u Rijeci i Osnovnom školom Pećine a u 2015. godine otvorena je i suradnja s Odjelom za prevenciju MUP-a Primorsko-goranske županije. Udruga je uspostavila u 2014. godini i suradnju s Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Rijeci na provedbi projekta „Pronađeno u prijevodu“ koji je radio audio deskripcija animiranih filmova *Neva* i *Šuma Striborova* Ivane Brlić Mažuranić, namijenjenih slijepoj i slabovidnoj djeci. Projekt je organiziran pod vodstvom Riječke kroatističke škole i Centra za učenje hrvatskog kao stranog jezika pri Odsjeku za kroatistiku, kao dio Erasmus programa, a u njemu su sudjelovali i studenti iz Krakowa, Graza i Udina.

Udruga je uspješno sudjelovala po prvi put u pripremi i provedbi EU financiranog projekta kroz partnerstvo na projektu „Šansa je u mojim rukama“ financiranog iz Europskog socijalnog fonda. Projekt je usmjeren poboljšanju pristupa tržištu rada osobama s invaliditetom s područja Primorsko-goranske županije kroz razvoj prilagođenih programa. Specifični cilj je razviti i provesti prilagođene programe osposobljavanja za zanimanja u zdravstvenom turizmu za osobe s invaliditetom s programom podrške za jačanje fleksibilnog pristupa tržištu rada. Osobe s invaliditetom (slijepi, slabovidni ili neke druge vrste invaliditeta) mogu naći svoje mjesto na tržištu rada i u tako propulzivnom sektoru kao što je zdravstveni turizam. Osim toga, primjer člana Udruge Vedrana Dumenčića i njegovog uspješnog samozapošljavanja uzet je i obrađen u projektu kao primjer pozitivne prakse. Projekt je bio u provedbi od 1.04.2015.do 31.03.2016. Koordinator projekta je CENTAROPREMA RE&ZIN d.o.o. iz Rijeke, a su-korisnici/partneri: Učilište Lovran, Turistička zajednica Kvarnera i Udruga slijepih Primorsko-goranske županije. Projektom se poboljšala pozicija osoba s invaliditetom na tržištu rada, povećala njihova zapošljivost i omogućila konzumacija jednog od temeljnih ljudskih prava - prava na rad, čime je doprinio demokratizaciji društva. S druge strane, sudjelovanje Udruge kao partnera, po prvi put u jednom europskom projektu, podiglo je kapacitete Udruge kroz informalno učenje tijekom pripreme i provedbe projekta.

Udruga aktivno sudjeluje u pripremi i provedbi projekta „Multisenzorični vrt“ tijekom kojih je uspostavila suradnju s više institucija: Učeničkim domom Podmurvice iz Rijeke, Mjesnim odborom Podmurvice, Dječjim vrtićem Podmurvice, profesorom Daniel Winterbottom, krajobraznim arhitektom sa Sveučilišta Washington u Seattleu, Centrom za industrijsku baštinu pri Sveučilištu u Rijeci, Odsjekom za pedagogiju

Predsjednik Udruge Emil Mandarić aktivno je sudjelovao u kreiranju i provedbi putujućeg istraživačko-edukacijskog i izložbenog projekta „Grad na drugi pogled“ udruge PUNKT koji se odvijao tijekom ožujka, travnja i svibnja 2015. godine u Rijeci, a kroz suradnju s Akademijom primijenjenih umjetnosti - diplomskim studijem Medijske umjetnosti i prakse, Muzejom moderne i suvremene umjetnosti, riječkim osnovnim i srednjim školama te riječkim vizualnim umjetnicima. Kao rezultat pokrenute suradnje, nastao je film *Black Box*, autorica Dolores Kovačić i Une Rebić, kao participativni projekt koji, u traženju drugog, alternativnog pogleda na grad, osjetilu vida ukida primat u čitanju i doživljavanju grad, nastoji prikazati pogled na grad od strane slijepe osobe i pružiti iskustvo tog doživljaja osobama koje vide. Film se sastoji se od zvučne instalacije koja je svojevrsan soundscape grada Rijeke isprepleten govorom Emila Mandarića, u njegovom opisu vlastitog doživljaja grada. Film se može pogledati na poveznicama

<https://vimeo.com/128984475>, a s engleskim titlovima i na <https://vimeo.com/183404239>.

„Grad na drugi pogled“ postao je kolegij na diplomskom studiju Akademije primijenjene umjetnosti u Rijeci, a doprinos kreiranju kolegija dala je i Udruga aktivnim sudjelovanjem svojeg člana na gore opisani način.

Osim navedenog, 6 članova Udruge sudjelovalo je 2014. godine u trodnevnom projektu suvremenog plesa autorice Andreje Rauch Podrzanik i Muzeja za moderne i suvremene umjetnosti „ Nezamjetljiv polazak“ u fokusu kojeg je bio prazni prostor kao bijelo platno za koreografiju, pun mogućnosti, otvoren, pripremljen za početni trenutak za pokret, susret i komunikaciju.

Od brojnih suradnji, valja istaknuti da je uspostavljena je i suradnja s članovima Lions klubova Rijeka, Sušak i opatija.

Udruga kontinuirano od 2013. godine sudjeluje u Danima otvorenih vrata udruga koje organizira Ured za udruge Vlade RH i na taj način doprinosi vidljivosti i prepoznatljivosti rada Udruge i civilnog društva te njihovog doprinosa razvoju lokalne zajednice. Udruga provodi i ostale aktivnosti informiranja i vidljivosti: upravljanjem sadržajem vlastite web stranice, organiziranjem izložbi i sportskih događanja, medijskim nastupima i/ili informacijama u lokalnim medijima: Kanalu RI, Primorskom radiju, HR Radio Rijeci, Novom listu, gostovanjima u školama i vrtićima, a kroz projekt „Moj prijatelj pas“ i demonstraciju mobilnosti putem korištenja bijelog štapa i psa vodiča u lokalnoj zajednici.

Predstavnici upravljačkih tijela Udruge i Stručne službe sudjelovali su, kao korisnici, 2015. godine u projektu „Za bolje sutra: Jačanje sposobnosti organizacija civilnog društva za pružanje socijalnih usluga“ tijekom kojeg su, kroz proces informalnog učenja stekli kompetencije iz područja provedbe EU projekta, a kroz proces neformalnog učenja stekli kompetencije iz područja upravljanja projektnim ciklusom, upravljanja ljudskim potencijalima, strateškog planiranja, leadershipa, odnosa s javnošću i zagovaranja te područja socijalnih usluga: zakonskih osnova, standarda pružanja socijalnih usluga, aktivnosti u pružanju socijalnih usluga, modela dobre

prakse te aktivno sudjelovali u definiranju prioritetnih socijalnih usluga za slijepe. Jednako tako, sudjelovali su unutar istog projekta i u procesu utvrđivanja standarda socijalnih usluga za slijepe te definiranja standardiziranih usluga za slijepe, s posebnim naglaskom na uslugu „videćeg pratitelja“. Projekt je financiran je sredstvima Europskog socijalnog fonda i sredstvima Ureda za udruge Vlade RH. Najbolji rezultati mobilizacije volonterskog potencijala zajednice svugdje u svijetu još uvijek se pokazuju u području socijalne skrbi, posebice aktivnostima namijenjenim osobama s invaliditetom. Volonteri Udruge prosječno godišnje odrađuju 2.500 volonterskih sati pomažući provedbi aktivnosti namijenjenih slijepom članstvu.

Udruga je, pripremajući Strateški plan za razdoblje 2018.-2022., utvrdila svoje prednosti i slabosti, kao i prilike i prijetnje iz vanjskog okruženja te će u periodu koje je pred njom nastojati minimalizirati slabosti, graditi svoje programske aktivnosti na svojoj snazi te prilikama okruženja.

Snage Udruge su: brojno članstvo, duga tradicija postojanja, duga tradicija socijalnog poduzetništva, mogućnost i tradicija samofinanciranja, vlastiti materijalni resursi /prostor /, dobra tehnička i prostorna opremljenost, postignuto povjerenje članstva i ugled u lokalnoj zajednici, postignuti rezultati u području, zapošljavanja, školovanja i osposobljavanja, stambenog zbrinjavanja i ostvarivanja ostalih materijalnih prava članstva, sektorska i međusektorska partnerstva i suradnja na lokalnom, regionalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou, entuzijazam zaposlenika i članova upravljačkih tijela Udruge, usmjerenost na korisnike.

Slabosti udruge i dalje su: dominirajuća starost članstva i s njome povezana tromost pri prihvaćanju promjena i novih inicijativa, teritorijalna disperzija članstva, još uvijek nedovoljan broj zaposlenih, još uvijek ne postoji iskustvo sudjelovanja u projektima financiranim iz EU fondova na poziciji prijavitelja

Prilike se vide u EU i nacionalnim strateškim i zakonodavnim dokumentima i inzistiranju na njihovoj provedbi, pokrenutom nacionalnom procesu deinstitucionalizacije socijalnih usluga, širenju mreže pružatelja socijalnih usluga, širenju opsega i kvalitete socijalnih usluga, povoljnom zemljopisnom položaju i poticanju razvoja pristupačnog turizma u RH, mogućnostima vanjskih izvora financiranja kroz učinkovitije korištenje fondova EU i korištenje prilika za financiranje mobilnosti, kao i korištenje potencijala crowdfunding kampanja za projekte Udruge, širenju partnerstva i realizaciji zajedničkih projekata.

Prijetnje se ogledaju u nestabilnim gospodarskim prilikama, čestim izmjenama zakona, kompliciranim administrativnim procedurama, konkurenciji velikog broja organizacija civilnog društva, jačih i razvijenih ljudskih resursa i jačih referenci, pri pristupu EU fondovima i ostalim vanjskim izvorima financiranja.

Kroz Institucionalnu podršku Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva u jednogodišnjem (2013.) i trogodišnjem financiranju (2015.-2018.), zapošljavanje mlade obrazovane i motivirane osobe u Stručnoj službi, izborom novog rukovodstva Udruge u mandatu 2014.-2018. i njihovim radom, uvođenjem Sustava upravljanja kvalitetom za organizacije civilnog društva OK 2015 i uvođenjem standarda kvalitete volonterskih programa započet je proces modernizacije udruge kroz razvoj ljudskih potencijala i podizanje upravljačkih i organizacijskih kapaciteta Udruge. Razvoj

Udruge neodvojiv je od snage i kompetencija njezinih zaposlenika i upravljačkog dijela, stoga je usmjerenost na izobrazbu i usavršavanje zaposlenika i članova upravljačkog tijela Udruge, i dalje jedno od strateških opredjeljenja.

4. STRATEŠKI I SPECIFIČNI CILJEVI 2018. – 2022.

Opći cilj: poticanje socijalne uključenosti slijepih osoba Primorsko-goranske županije i ostvarivanje njihovih ljudskih i ostalih prava

Specifični ciljevi

1. Omogućiti pristupačnost javne, fizičke i informacijsko-komunikacijske, infrastrukture te pristupačnost sadržaja i usluga, otvorenih i namijenjenih javnosti, slijepim članovima Udruge na području Primorsko-goranske županije

U tu svrhu ćemo:

- inzistirati na provedbi članaka 9. UN-ove *Konvencije o pravima osoba s invaliditetom* i zahtijevati ostvarivanje obvezujućih minimalnih uvjeta za pristupačnost koje zemlje potpisnice Konvencije moraju ispuniti, a u području prometne, urbanističke i arhitektonske infrastrukture, informacijsko-komunikacijske infrastrukture i sadržaja koje Konvencija propisuje i pri tome ćemo se koristiti svim raspoloživim instrumentima javnih politika: istraživanjima, savjetovanjima, osposobljavanjima, javnim nastupima i kampanjama, uvjeravanjima, zagovaranjima,
- inzistirati na primjeni *Pravilnika o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti* (NN, br. 78/13) i pri tome ćemo se koristiti svim raspoloživim instrumentima javnih politika: istraživanjima, savjetovanjima, osposobljavanjima, javnim nastupima i kampanjama, uvjeravanjima, zagovaranjima,
- inzistirati na primjeni pravila *Direktivi o lakšem pristupu internetskim stranicama i mobilnim aplikacijama tijela javnog sektora*, obvezujućih za sve članice Europske unije propisuje i pri tome ćemo se koristiti svim raspoloživim instrumentima javnih politika: istraživanjima, savjetovanjima, osposobljavanjima, javnim nastupima i kampanjama, uvjeravanjima, zagovaranjima,
- tražiti rješenja, u partnerstvu s medijima i samostalno, za pristupačnost informacija putem sredstava javnog priopćavanja i prilagođene tv i ostale video sadržaje i programe slijepim osobama, primjerice: umjesto pisane najave programa osigurati govornu najavu, povećati broj audio deskripciji video sadržaja sa audio deskripcijom i slično,
- tražiti rješenja, u partnerstvu s ostalim dionicima i samostalno, za , povećanje pristupačnosti javnih prostora, a kroz uklanjanje arhitektonskih, urbanističkih i prometnih barijera, promoviranje i poticanje korištenja univerzalnog dizajna: primjerice, postavljanje zvučnih semafora, govornih najava stanica u javnom prometu, taktilnih ploča i mapa u javnim institucijama,

- raditi na povećavanju dostupnosti modernih tiftotehničkih pomagala, posebice onih baziranih na informacijsko-komunikacijskim tehnologijama, namijenjenih sigurnom samostalnom kretanju slijepih osoba otvorenim prostorima, primjerice, na bazi GPS-a i/ili ultrazvuka ili onih za korištenje interneta od strane slijepim osobama; s jedne strane to znači osiguravanje sredstava za njihovu nabavku, budući da su ista, zbog malih serija u kojima se rade i prilagodbi koje je nužno učiniti, znatno skuplja od onih za videće osobe; s druge strane, to znači organiziranje edukacije slijepih osoba za njihovo korištenje i povećanje digitalnih kompetencija i digitalne pismenosti slijepih osoba,
- podržavati i razvijati institut videćeg pratitelja kao prijelazni model do uspostave pune dostupnosti javne infrastrukture.

2. Poticati i unapređivati obrazovanja slijepih osoba kroz sustav općeg obrazovanja učenika i studenata i sustav cjeloživotnog obrazovanja odraslih

U tu svrhu ćemo:

- osigurati učenicima i studentima, članovima Udruge, sav besplatan didaktički materijal i pomagala prilagođena mogućnostima slijepih osoba,
- studentima slabijeg imovnog stanja, članovima Udruge, osigurati stipendije,
- poticati međunarodnu razmjenu i mobilnost slijepih učenika i studenata, članova Udruge, preko Agencije za mobilnost i programe EU,
- poticati i provoditi programe cjeloživotnog učenja odraslih slijepih osoba,
- aktivno sudjelovati u razvoju novog modela obrazovanja slijepih osoba koji će objediniti prednosti postojećih modela integriranog i segregirano sustava obrazovanja slijepih osoba i nadići njihove uočene nedostatke.

3. Stvarati uvjete za zapošljavanje slijepih

U tu svrhu ćemo:

- upoznati i uputiti poslodavce i slijepe osobe u korištenju mogućih mjera koje pruža *Zakon za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom*,
- provoditi edukacije i programe osposobljavanja i stručnog usavršavanja kako bi se podigla zapošljivost slijepih osoba kako kroz sustav formalnog obrazovanja tako i kroz proces cjeloživotnog učenja,
- poticati međunarodne razmjene i mobilnost slijepih osoba preko Agencije za mobilnost i programe EU s ciljem razvoja njihovih kompetencija i podizanja konkurentnosti na tržištu rada
- putem medija raditi na informiranju javnosti o mogućnostima i postignućima slijepih osoba na tržištu rada.

4. Razvijati deinstitucionalizirane socijalne usluge u lokalnoj zajednici u kojoj slijepi članovi žive

U tu svrhu ćemo:

- nastaviti i razvijati pružanje usluge videćeg pratitelja i/ili osobnog asistenta svojim članovima,
- razvijati i uvoditi standarde pružanja socijalnih usluga slijepim osobama,
- širiti postojeće i uvoditi nove, specifične i inovativne socijalne usluge,
- provoditi aktivnosti informiranja, savjetovanja i motiviranja članstva za uključivanje i korištenje deinstucionaliziranih socijalnih usluga,
- aktivno sudjelovati na kreiranju programa edukacije i edukaciji pružatelja socijalnih usluga – institucija i pojedinaca-trenera.

5. Razvijati model socijalnog poduzetništva

U tu svrhu ćemo:

- temeljem duge tradicije socijalnog poduzetništva Udruge i svjesni njegove važnosti za održivost organizacije i njezinih projekata, i dalje ćemo nastaviti s postojećim oblicima samofinanciranja,
- tražiti i neke nove mogućnosti u tom području, uključujući i prijavljivanje projekata socijalnog poduzetništva na natječaje nacionalnih i EU fondova
- graditi međusektorska lokalna i regionalna partnerstva u tom području.

6. Razvijati suradnju i partnerstva

U tu svrhu ćemo:

- nastaviti razvijati postojeće i uspostavljati nove partnerske odnose s jedinicama lokalne i regionalne samouprave, lokalnim zajednicama, centrima za socijalnu skrb, drugim udrugama osoba s invaliditetom, ostalim organizacijama civilnog društva, javnim ustanovama iz područja kulture, turizma, pomorstva, prometa i infrastrukture, u zemlji i inozemstvu, kao i Uredima Vlade RH za udruge, ravnopravnost spolova i za osobe s invaliditetom,
- prijavljivati projekte na nacionalne natječaje i natječaje EU u partnerstvu s organizacijama ili institucijama zajedničkog interesa,
- organizirati zajednička, edukacijska, sportska, kulturna, informativna i druga događanja s partnerskim i/ili suradničkim institucijama i organizacijama.

7. Poticati volonterizam

U tu svrhu ćemo:

- nastaviti s uključivanjem volontera u provedbu naših programskih aktivnosti,
- nastaviti surađivati s Volonterskim centrom Rijeka I zajednički organizirati aktivnosti ili njihove volontere uključivati u naše postojeće aktivnosti,
- uključiti se u obilježavanje Nacionalnog dana volontiranja i u ostala događanja koja informiraju o volonterizmu i promoviraju isti,
- uvesti standard kvalitete za organizatore volontiranja i razviti sustav upravljanja volonterima prema *Priručniku za vođenje volontera i volonterskih programa*.

8. Jačati kapacitete Udruge

U tu svrhu ćemo:

- poticati edukaciju, stručno usavršavanje zaposlenika i članova upravljačkih tijela Udruge kroz proces cjeloživotnog neformalnog i informalnog učenja, seminare i radionice organizirane unutar Udruge angažiranjem vanjskih suradnika i predavača, odlaskom na druga mjesta gdje su nudi edukacija potrebnog profila, u zemlji i inozemstvu, te provedbom projekata s iskusnijim partnerima,
- poticati mobilnost zaposlenika, razmjenu i odlaske na studijska putovanja i upoznavanja s primjerima dobre prakse,
- u cijelosti implementirati Sustav upravljanja kvalitetom za organizacije civilnog društva OK 2015,
- osiguravanje financijskih sredstava organizacijski razvoj udruge,
- u suradnji s drugim temeljnim udrugama i Hrvatskim savezom slijepih aktivno sudjelovati u donošenju Zakona o udrugama s invaliditetom kao organizacijama od posebnog društvenog interesa u kojem bi se dalo trajnije rješenje financiranja redovne djelatnosti svih udruga od posebnog društvenog interesa te kreiranju relevantnih javnih politika.

9. Jačati javni utjecaj Udruge u zajedničkim aktivnostima udruga osoba s invaliditetom i ostalih organizacija civilnog društva

U tu svrhu ćemo:

- aktivno sudjelovati u kreiranju javnih politika u području interesa,
- uspostaviti i unapređivati komunikaciju sa svim dionicima radi njihove senzibilizacije za posebne potrebne slijepih i poticanja na zajedničke akcije,
- povezati se s ostalim organizacijama civilnog društva, temeljem zajedničkog interesa, i pokrenuti zajedničke aktivnosti zagovaračkih mreža i koalicija,
- pružati podršku razvoju vještina i znanja, vezanih uz odnose s javnošću i instrumente javnih politika, kod zaposlenika i članova upravljačkih tijela Udruge,
- graditi kontinuirane partnerske odnose s medijima radi informiranja opće javnosti o aktivnostima Udruge i povećanju vidljivosti njezina djelovanja.

STRATEGIJE DJELOVANJA

Ostvarivanje postavljenih strateških ciljeva zadaća je Udruge.

U ostvarenju strateških ciljeva djelovati ćemo samostalno, vidljivo i prepoznatljivo oslanjajući se prvenstveno na ljudske kapacitete samih slijepih u našoj Udruzi, jer slijepi osobe najbolje mogu prepoznati, odnosno identificirati prioritete u politici djelovanja. Oslanjat ćemo se i na podršku krovnog Saveza.

Radit ćemo na razvoju učinkovitih ljudskih potencijala, zaposlenika i članova upravljačkih tijela, posebice u području dizajna, pripreme i prijave projekata na natječaje EU fondova kako bismo uspješnom prijavom osigurali financijska sredstva za daljnji razvoj aktivnosti Udruge, osposobili se za sve zadatke koji stoje pred nama te stekli znanja i vještine potrebne za njihovo uspješno izvršavanje. Gradit ćemo suradnju i partnerstva u područjima od zajedničkog interesa.

Naše je nastojanje sveobuhvatno, isto onako kako je sveobuhvatan život slijepi osobe. Obzirom na sljepoću prisutne su mnoge specifičnosti i potrebne nijanse u odnosu na rad za slijepi i sa slijepima. U našem djelovanju postupat ćemo tako da uvažavamo sve specifičnosti invaliditeta koji izaziva gubitak vida i nastojat ćemo poboljšati kvalitetu življenja naših članova kroz prisutniju i potpuniju integraciju slijepih u društvu,

Osigurati ćemo transparentnost rada i dostupnost informacija.

Udruga će se orijentirati na više različitih vanjskih izvora financiranja te na samofinanciranje kroz socijalno poduzetništvo.

Udruga će svake godine definirati godišnje aktivnosti u okviru operativnog plana s utvrđenim vrstama aktivnosti, nositeljima aktivnosti, trajanjem i planiranom financijskom vrijednosti aktivnosti, a financijsku strukturu svojih prihoda i rashoda će utvrditi godišnjim Financijskim planom. Praćenje ostvarivanja operativnog plana (programa rada) tijekom i na kraju svake godine obavljati će Izvršni odbor.

Na kraju petogodišnjeg razdoblja na koje se Strateški plan odnosi, Udruga će kroz rad svojih tijela i posebnih ciljanih aktivnosti izvršiti analizu provedbe, ostvarenja postavljenih ciljeva i promjena okruženja, kako bi se na temelju dobivenih rezultata izradio strateški plan za sljedeće razdoblje.

U Rijeci; (staviti datum održavanja Skupštine)

Predsjednik:

Emil Mandarić